

зло. Такъв мир има в техните души, такава е тяхната доброта, че наистина за тях можем да кажем: "Голям е мирът на ония, които обичат Твоя закон" (Пс. 118:165). Те обитават в пустинята, разсеяни и разделени по киши, но са съединени чрез любовта. Разделят се по жилища, за да не може никакъв звук, никаква среща, никакъв празен разговор да смугне наслаждаващите се от покоя на безмълвието и священото внимание на ума. Съсредоточили се в себе си, всеки в своето място, очакват пришествието на Христос като благ Отец, или както войниците в лагера - присъствието на императора, или други - пристигането на господаря, обещал им да им даде свобода и дарове. Всички те не се грижат за храна и облекло или нещо подобно, защото знаят, че "всичко това търсят езичниците" (Мат. 6:32). Те търсят правдата и царството Божие, и всичко това, по обещанието на Спасителя, ще им се придаде."

"Мнозина от тях, ако почувствуват нужда от нещо, необходимо за тялото, не прибегват към хора, но, обръщайки се към Бога и просейки от Него, получават просимото. Защото такава е в тях вярата, че могат и планини да преместват. Ето защо някои измеждутях с молитви укротявали вълните на реката, готова да потопи съседните селища, като по сухо преминавали по водата, укротявали люти зверове и извършвали безброй чудеса, така че няма съмнение, че чрез техните добродетели стои светът. Особено удивително е това, че, макар обикновено всичко превъзходно да е рядко и трудно, - те са много по число, и несравними по добродетели. Едни живеят близо до градове, други в села, мнозина са разпръснати по пустини, като че ли са някое небесно войнство, препасано за битка, стоящо в лагер, всякога стремящо се към изпълнение заповедите на царя, сражавайки се с оръжието на молитвите и закривайки се от нападенията на врага с щита на вярата, стараейки се да придобият за себе си Царството небесно. Те са украсени с добри нрави, с мир, тихи са и спокойни, свързани с връзките на любовта, като че ли с някакво роднинство. Всеки се старае да бъде по-снизходителен, по-кротък, по-любовообен, по-смирнен и по-търпелив от другия. Ако някой от тях се оказал по-мъдър, то и той се отнасял така просто с всички според заповедта да бъде по-малък и слуга на всички" (Rufini, Historia monachorum, Migne, PG, t. XXI, p. 390; История на православното монашество на Изтока, ч. I, 21).

Созомен, историк от V век, изобразява иночеството в не по-малко възвишени черти.

"Това любомъдрие (т.е. иночеството) се наслаждава само от доброто и който се въздържа от злото, но не върши добро, тогава смятат за лош, защото то (иночеството) не се прославя суетно с добродетели, но се подвизава, считайки светската слава за нищо. Противостоейки мъжествено на страстите на душата, то не отстъпва ни на физическите потребности, ни на немоците на тялото. Притежавайки силата на божествения ум, то всякога съзерцава Създателя на всичко, нощ и ден Го почита и умилюстивява